

9 52

Прокопий Ядрихинский

Ходуна уһуктуута

с
9-32

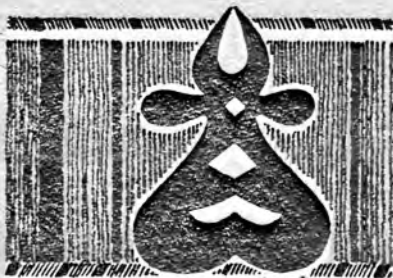
177

Прокопий Ядрихинский

1988
КФ

Ходуна уһуктуута

25.7.72.

САХА СИРИНЭЭБИ
КИНИГЭ ИЗДАТЕЛЬСТВОТА
ЯКУТСКОЙ • 1964

Намская
Отдел
1988

ААН ТЫЛ

Самаан сайын эгээрдээх,
 Тонг муус олохтоох,
 Туус кумах ардайдаах,
 Туой буор үрүттээх,
 Ойон тахсар күннээх,
 Ойоболоон сүүрэр ыйдаах,
 Охтон убуур үйүн дьылыс мастаах,
 Уостан орохсуйар үүллэбас оттоот,
 Уолан эплэгниир үбэбас үүлаах
 Улуу кэрэмэс дойдуга,
 Уларыйбыт урукку
 Одурууниаах хонуктарга,
 Ааспыт алдьархайдаах
 Амырын сылларга,
 Эргийбэкиэ эстибит,
 Эргэтээси үйэбэ,
 Эрэйдээх-муннаах ийэттэн-абаттан
 Абыллан төрөөммүн
 Уһукпунан үктэнэн,
 Ортобунан курданан,
 Уй курдук истэнэн,
 Уолукпунан оҕойоркоон айахтанэн,
 Уһатылыыр муруннанан
 Уу харахтанан,
 Улаан ньуурданан,
 Тобол сройунан мэйинлэнэн.

Иэдэспинэн истэн,
Аччыгыйкаан бэйэм улаатан,
Үтүлүк кэтиэхпиттэн
Күүстээх үлэбэ үлдүрүйэн,
Этэрбэс кэтиэхпиттэн
Элбэх диэксэлгэ* эриллэн,
Испин идэнгэлиир издээнгэ,
Айахпын аһатар айдаанга,
Оһоһослун тоторор мөккүөргэ
Оботтоох кулаактарга
Оһо сааһым дьоллоох көлөһүнүн
Соролотон сизээрим.
Кудумньулаах санаалаах
Кулаактар, тойоттор
Оһохторун төрдүгэр
Оронноон сытан
Оронон тураммын,
Оройго охсулла-охсулла,
Урабас хатырынан
От оттоон мунһанарым,
Баска бэриллэ-бэриллэ
Баһалы сыылбыт манһаас оһуһунан
Мас мастаан мадьыйарым
Аһаабакка аһааран хааларым,
Топпокко чуучуһа хатарым.
Оннук сордоох үйэбэ,
Оробуочайдар, баһынайдар
Олохторо ороһуйбутун,
Уйгулара үмсубутун
Эппинэн хааммынан билбитим.
Илэ харахпынан көрбүтүм.
Оттон билигин
Кэрэттэн кэрэмэс кэрэ
Кэскили билэбин,
Сонунтан саһа сонун
Дьолу көрөбүн,
Эриэккэстэн энгин элбэх
Эннини истэбин:
Аан дойдун үрдүнэн
Коммунистическай үйэбит
Сирэлийэ үүнэн
Ситэн эрэрин туһунан
Сэһэннээхпин, сэгэрдээр!

ЛЕНИН КЭСКИЛЭ

Дьинэ-буо!
Биһиги сирдьиппит, аһабыт,
Хаан-уруу киһибит, күн Ленин
Маркс-Энгельс үөрэбин
Бар-дьон туһугар барбардан,
Батталы, албыны арыһан,
Көңүл үйэ суолун солуурга
Күүстээх үлэни үлэлээн,
Үгүс мөлүйүөн сүрэһин,—
Үрдүк дьулуруун түмэн,
Үлэһит-баһынай аймах
Үллэр күүстэрин тэрийэн,
Бары сир далбарын сырдата
Күн курдук сыдьаһа тыкпыта.
Саар тойон, сандаарма,
Салбанар эмэгэт барыта
Норуоту утары турара,
Сырдык өй өркөнүн тууһара.
Суобаһы, кырдыгы билиммэт,
Суут-сокуон барыта,—
Хаайыы, хандалы сыаптара,
Хараһа күүс бары сырата
Үлэһит көңүлүн тууһара,
Кинини утары турара.
Ол эрэн сырдык өй өркөнө,—
Лениммит кырдыгыһын төлөнө
Сабарды халыйбыт хараһа
Халыһ да былытын курдары
Күн буолан сыдьаһа тыкпыта,
Үлэһит-баһынай үйэлэр туһары
Уһуктан-оргуйан турбута.
Турбута — батталы утары,
Саар тойон былаһыһын утары;
Халпытаал дьайдарын утары.
Сэриини, кырыһы утары...

Күн үйз үүнэр ньиргизэр,
Өктөөбүр этингин силлиэтэ
Аан дойдү алтаттан биригэр,
Арасьыйа улуу кнэг сиригэр
Батталлаах былааһы самнаран,
Баайдары, саардары бахтатан
Көгүл уотун умалпыта,
Үлэһит дьон дьолу булбута,
Лениммит күнэ тыкпыта.

Дьиз-буо!

Ол улуу кэмнэртэн ылата
Охсүһуунан суолун солонон,
Отчүт масчыт дьон олобун огостон
Омук омук иллээх добордуу буолан,
Үүнэр-сайдар өрөгөйгө тинийбитэ,
Үйэлэр арбастарын дабайбыта,
Күн бүгүн улуу Ленин—норуот дьоло,
Бары сир үрдүн сырдатта:
Аан дойдуга адабыйбыт
Албыны, батталы лдьатарга
Көгүл, эйэ, үһүн олох сааскыта
Сир-дойду күөнүн сьдьаайда.

Дьиз-буо!

Улуу Ленин туругунпүт олобо
Туруу хайа курдук
Тулхадыйбат туруктанна:
Тапталлаах Ийэ дойдубут
Таас хайа курдук
Талба таһааланна.
Баарабай байбал
Барылыыр баалын курдук
Байылыат олох барбарда,
Үрүк күн күлүмүн курдук
Үөрэх үтүөтэ тарбанна.
Халлаан хабарбатын
Хайыта сүруйар
Хүүстээх күдэхтээх,
Күрүлэс ньиргизэр тыастаах
Көтөр кырбый аалларбыт
Көй ыраас салгынгыта
Күөрэйэ көттүлэр.
Бүдүлбәннаах муоралар
Мунгүрдарын булар

Бастын баарабай харааптар
Бар-дьоммут дьолугар үһүннулар.
Книһи аймах билбэтэһин
Биһиги бастаан биллибит.
Үгүс үйэлэр үөйбэтэхтэрин
Биһиги бастаан үөдүттүбүт
Маннык дьоллоох олоххо
Тэрийэн, сирдээн биэрбит
Улуу Ленин — Күн киһи,
Улуу добор, табаарыс
Оккулаабыт оккута,
Олохтообут үйгүта,
Төрүттээбит кэскилэ
Үйэлэртэн үйэлэргэ
Үүнэ-үрдүү түрдүн дьэн
Уруй уруйдуубут:
Уруй уруй,
Длбан айхал!

**ИТИИ СҮРЭХ ТЭПТИН,
ЭЙЭ КҮНЭ ТЫКТЫН!**

(Саха сирин суруйааччыларын
V съезһэ аһыллытыгар)

Дьэ, бую!

Дьоллоох норуот олобун
Тускулун хойуһааччы,
Уйгулаах дойду ньуурун
Уустуктаан тусйааччы,
Өрөгөйдөөх үлэ үөһүгэр
Мөлүйүөннэри күүрдээччи,
Этэр имэҥ тыл күүһүгэр
Эдэрдэри көбүтээччи,
Айар талааннаах суруйааччылар
Собурууттан, хотуттан,
Кыраайбыт улазатыттан;
Алмаастаах Айхалтан,
Көмүстээх Алдантан,
Баайдаах Амматтан,
Бултаах Булуттан,
Табалаах Муоматтан,
Үчүгэй Бүлүүттэн,
Өлүөнэ сүнньүттэн
Бэһис съезпитин аһаары,
Кэлэр кэми кэскиллээри,
Эппэйэр сүрэх үөрүүтүнэн
Эриэ-дэхси тийээн кэллибит.

Дьэ, бую!

Дойдубут улуу туната,
Уйгулаах олох үйэтэ,
Тулхадыйбат очуостуу
Туналбаннаах дьуолкалаах,
Халбаҥнаабат хайалыы
Сарданалаах маяктаах,
Иггэлдьийбэт сирдии

Килбиэннээх эркээйилээх
Килэмэн көмүс аартыгынан
Кизиг далааһыннаах хардыынан
Коммунизм олобор
Кимэн киирэн бардыбыт.
Сирдьит-гений
Владимир Ильич
Этэн кээспит кэриэһэ —
Эйэ политика
Ийэ сирбитигэр тэнийэн
Эбэрдэни элбэттэ,
Кэскилбитин кэгэттэ.
Кэмэ биллибэт үйэлэргэ
Үтүргэнгэ олорбут
Үгүс дойдулар,
Тэн, иллээх норуоттар
Дьоллоох көңүлү тутуһан,
Коммунизмга дьулуһан,
Социализмга киирэн
Үрдүк күүрээннээх үүнүү
Өрөгөйдөөх күннэригэр
Үөрүүлээх съезпит аһылына.

Дьэ, бую!

Сибилегин дабаны,
Эйэ килбиэннээх чизэһиттэн
Кэхтэн кэдирги хайыспыт,
Дьол күндэлэс күнүттэн
Түгнэри төлкөлөммүт
Түгэх дойдулар
Түөкүннээх тойотторо,
Атын сирдэр
Адырба баайдара,
Хамсыктаах санаанан
Хайыһаахпыт диэн,
Аан дойду таһаатын
Хара хоруо гынаары,
Харанга буруо онгорон
Халлаанга көтүтээри
Атомнай, ядернай
Бомбалары, дьааттары
Харса суох хааччыналлар.
Кини-аймах кэскилин
Игнэри үктээри

Издээннээх сэптэри
Элбэхтик бэлэмниллэр.

Дьэ, бую!

Дьэ бийиги
Туойар-тойук уустара,
Норуот дьонун дьонноро
Советскай олохпут
Баарабай сайдытын,
Үрдүк культуратын,
Аан дойду
Аллар быйаҥын,
Барба баайын,
Кылбачыйар кылаатын,
Алмаастаах тааһын,
Халлаан куйаарын тэлбит
Гагарин улуу сырытын,
Кини албан аргыстарын
Айар тылынан туойдахпытына,
Ыллыы-туойа турдахпытына
Итии сүрэхпит иэйэн тэптин,
Эйэ күнэ тырымныы тыктын!

УРУЙ, КҮНДҮ ЫАЛДЬЫТТАРГА

(Намга ытыллыбыт республиканскай
сүлүөт делегаттарыгар)

Дьэ, бую!

Араас дэлэгэй кылааттаах,
Алла дэбилыйэр айылба баайдаах,
Алмаас таас садырыымнаах,
Саха омук дойдутун
Иилии чэчир симэбэ,
Дьоллоох дьонун норуотум
Чулуу, туйгун дьонноро,
Оройуон-оройуон аайыттан
Барба кыайыы бастыҥнара,
Үлэбэ үрдүк опыттаах,
Үтүө, күндү табаарыстар!
Үгүһү көрөн өйдөһө,
Элбэди билэн бийирэһэ,
Опыт, талаан атастаһа,
Ааттаах-суоллаах Нам сиригэр
Айаннаан тийэн кэллигит.
Байылыат, уйгу олохтоох
Бары колхозтарбытыгар
Бастыҥ-мааны ыалдыт буола
Барыталаан, сылдыталаан!
Манньык үөрүүлээх-көтүүлээх
Өрөгөйдөөх көрсүһүү
Үрдүк чизһинэн
Уруй, айхал этэбин,
Уйгу, тускул туойабын.

Дьэ, бую!

Күндү, кэрэ ыалдыттарбыт!
Бийиги барыбыт
Биир бигэ санаанан,

Күүрээннээх түмсүүнэн,
Үөрүүлээх сүлөөлпүт
Үлэтин түмүгүнэн
Үктэл кириллээс онгостон,
Киэн нэлэмэн хардынан
Кыайыттан-кыайыга дапсыйан,
Эйэлээх, көхтөөх дьулурунан,
Эттэ сыллаах былааны
Болдъобун иннинэ толороммут,
Хаан уруу партиябыт,
Төрөөбүт төрүт дойдубут
Албан аатын үрдэтиэхпит,
Коммунизм сырдык сааскытын
Сылаас күнүн көрүөхпүт.

ӨРӨГӨЙБҮТ ҮРДЭЭТЭ

Арылыа чэлгийбит айылбалаах.
Аллар быйан угуттаах;
Албан улуу үрдүк ааттаах
Төрөөбүт Ийэ сирип барахсан
Кэрэмэс кэскилин кэймээри,
Килбиэн, кэрэ ньуурун киртитээри,
Гитлер сизхсит сэринэн
Түлэй түүн уоран киирбитэ...
Онуоха, дьолу туппуну норуотум
Олобун-дьолун көмүскэммитэ,
Кыайылаах Кыһыл Армиям
Бухатыыр модун күүстэммитэ,
Фашист халабыр баандатын үрдүгэр
Дарбааннаах этиним сааллыбыта,
Өлөр-тиллэр өлөрсүү үөдүйбүтэ
Өстөөх өһөх хааныгар сууммута.
Советскай норуотум тэбэр сүрэбин
Дьол, үөрүү, соргу туонатын
Улуу Москва куораты
Убайар кутаанан салатаары,
Оргуйар күлүнэн көтүтээри,
Уонунан омугу кыргаары,
Мөлүйүөнүнэн үлэ дьонун
Кулут-хамначчыт онгостоору
Кыргыз—өлөр өлүү-дъайын хангатам
Иирэр илбис имэнгин ыспыт
Гитлер бары сирдэри бас билэр
Бардам былаана таннаһынна,
Бар-дьоммут күнэ табыста.
Өрөгөй-талаан үрдээтэ,
Ийэ дойдубут көңүл тынна.

ТОБУС УОННААХ УДААРЫННЫК
ЭМЭЭХСИН

Дьиз-буо!
Былыргы
Былаас сабана,
Тарабана, Алдан эбэлэр
Тиксигэр билиилэригэр,
Сэки-сээмпн быһыгыгар
Сирдэнэн-дойдуланан,
Самнархай бабаарына дьизлэнэн
Самнан, бүгэн олорон
Саллар сааһым тухары
Харана санаалаах баайдарга
Хамначчытынан сылдыбыт
Халын хабала энгээрдэммит
Хамначчыт Хабырылла обото —
Бэрбээкэй Анныыска эрэйдээх,
Эдэр-сэнэх сааһыгар
Элэ-была эрэйин
Этигэр-хааныгар ингэриммэккэ,
Иитимнитэ суох буолан,
Илиитин-атабын күүһүнэн
Илистэ-илдыррийэ үлэлээн,
Идэмэрдээх биэксэлгэ
Эриллэн киирэрэ,
Халык хабалаба
Хаптарара,
Тыын харыһыгар
Туулаан, ардыаалаан аһыра...
Дьиз-буо!
Харам санаалаах
Хабырыыс кинээс,
Ынырык майгылаах
Ыстаарыһа тойон

Илиитин иһэбэ,
Атабын адабата буолан
Холонсолоох хотонугар
Кур күрдьэх тутуурданан,
Эргэ күрдьэх энньэлэнэн,
Көнгүл-дьоллоох көлөһүнүн
Күөх истээх баайдарга
Көнгү түйэн биэрэрэ...
Күнү көрдөрбөтөх,
Көнгүлү биллэрбэтэх
Күүстээх баттал анныгар
Хайбалы билбэккэ,
Харабын аспакка
Хаайыллан-тууйулан олорбута...

Дьиз-буо!
Кыһарыллан олорбут
Кыра норуот дьолугар
Өктөөп өрөбөлүүсүэйэтин
Өрөгөйдөөх уота
Өстөөх үйэтин үнтүрүтэн,
Үгүс мөлүйүөн ахсааннаах
Оробуочайы, бааһынайы
Баттыгастан таһааран,
Бырааптарын туттаран,
Быяаны барбардан
Бассабыык баартыйа
Байылыат олохтоох
Баарабай холкуостары
Олохтуур күнүгэр,
Анныыска эмээхсин
Санаатынан сабадалаан,
Сүрэбинэн сөбүлээн,
Дьоннуун-сэргэлини
Дьол суолунан барсыбыта:
Бастаан тэриллибит,
Барбара үүммүт
Холкуоска киирбитэ,
Хоһуун үлэбэ холбоспота.

Дьиз-буо!
Аныгы күннэргэ
Аастыйбыт астаах
Анныыска эмээхсин
Артыалын

Аламай-чаалай алааһыгар
Атырдыах, кыраабыл тутан,
Абыстыы буут сириин харбаан
Аналлаах нуорматын
Аһара толорон
Аатыран тахсыбыта,
Кыыдааннаах-чысхааннаах
Кыһынгы дьыбарга
Кыбыыны, далы
Кырбыытаан ыраастаан
Пиэрмэтин, тэлээтинньигин
Чэбэрдик тутан,
Элбэх сүөһүнү
Иликтигэр ылан,
Харабын дьүккэтин курдук,
Харыстаан көрөн,
Хайбалга наар сылдыбыта
Бирээмийэ бэрдин ылбыта.

Дьиз буо!

Бу эмээхсин
Тобус уон сааһын
Тонхойо туоларыгар,
Артыалын үлэтин
Аһара толорон,
Алталы сүүс күннэннэ,
Балбыччы дохуоттанна,
Байылыат олохтонно,
Маанылаах таҕастанна,
Бараммат астанна.
Эдэригэр түспүт
Эмээхсиммит
Оройуоннай сүлөөккэ
Охсуулаах үлэтин отчуоттаан,
Холоон көрөр
Холобур буолбута.

Дьиз-буо!

Эр-дьабыл сүрэхтээх
Эбэкэйбит эмээхсин
Эдэр хорсун эрчиминэн
Элэйбэккэ-сылайбакка,
Бары холкуостаахтар
Махталларын ылбыта.

Чэийн эрэ, сэгэрдээр,
Тиһигин быспакка,
Килбиэннээх айар үлээн
Тиһигээн-танһыан иһиэбин!
Сэссийэлиискэй олохпугун,
Кутуу ыстаал куйахтаан,
Туругуран тута туруоубун,
Тохтообокко дьүлүһүбун!

25.7.72

ХОДУҢА УҢУКТУУТА

Тыала суох чуумпуран турбут

Дьолуо-маҕан халлаан
Тус илин энгийэтин
Илбирэстээх ис кырыыта,
Имигэс сыгыы талабынан
Халын тунаа хаары
Хайы охсубут курдук,
Саидаарыйа сырдыыта
Күөх нуобай үөттэртэн
Күөрэгэйдир чыычаахтар
Күнү көрсө көттүлэр,
Күндүтүк көрүлүү туйдулар.

Кырпа ньяассын оттордоох
Кылбан ыраас кырдаллартан
Кыталыктар кылбарыһан
Куйаара көтөн тахсаннар,
Кырыымпалыы дьүрүһүтэн
Кыҥкыначчы ыллаатылар.

Кэрэмэс чэчир симэхтээх
Кэтит алар тыаларга
Кэбэлиирэ кыылларым
Кэрэ чуор куоластара
Кэрээбэккэ чоргуйда.

Аалай-чаалай саахыматтаах
Аһаат-мунгаат алаастарга
Атыр оҕустар айаатаһан
Алтаһаҥа хаамтылар.

Солко нуобай оһуордаах
Толомон-толуу толооннорго
Сундул соһоһос сылгылар
Чуоһуһан-мустан турдулар.

Утуйбут чуумпу ходуһалар
Ууларыттан уһуктан
Күлүмүрдүүр үрдүк күн

Күөрэйэ ойон тахсыыта,
Күлүм-чабыл көрүүтэ
Обуруо курдук окко тиспит
Илбиргэстээх сииктэрин
Үүт-маҕан туманынан
Өрүкүтэ көтүтэн
Күөгэлдьийэ долгустулар.
Үкэр күөх оттор
Өрө үтэн тахсаннар
Үүнэн-үрдээн көһүниүлэр.
Тэтэркэй дыкти сибэккилэр
Ситэн-хотон, сирэлийэн
Сипсифэн эрэр курдук
Сиккирэнэ оонньоотулар.
Оттонор улуу ходуһа
Уңуоргу куулатын
Дьогдьюурун үрдүгэр
Отууланын олоһор
Обо-ыччат отчуттар
Оллооннорун уоттара
Унаарыйа тыргыйда;
Ырыалара ыраатта.
Тойуктара чуорайда;
Омурбаммыт кэмигэр
Оонньоуула улаатан,
Окумалтан тутуһан
Оһуоһайдаан ойдулар.

Биригэдьиэр Мэхээлэ
Биһирэмнээн олоһон,
Ыраабынан ыпсаран
Ыччаттарга сэхэргиир:
—Партиябыт биһиэнэ
Барыбытын эрэнэр:
Сэттэ сыллаах үлэбит
Ситиһитин түмүгэр —
Уйгу быйан улаатыа,
Олох өссө кизэркэйиэ...
Ону санаан, оболоор,
Улуу сыалы ситиһэ
Коммунизм аатынан
Хоннохпутун кэнгэтэн,
Далайбахтаан биэриэбин,
Дабайбахтаан иһиэбин!

Бастын хомуур кэмтэн
Бары дьону көбүтэ
Бастаабыппыт үчүгэй,
Бастаан иһин өрүүтүн!»
Үлэ дьолун, үөрүүтүн
Үрдүк кынат оҕостон
Үөрбүт-көппүт ыччаттар,
Эдэр эрчим сүрэхтэр.—
Ходуһаа киридилэр.
Хойуу оту тэллилэр:
— «Чэйинг, чэйинг, эрэттэр,
Кимэн иһин үлэбэ!
Охсун охсун, оҕолоор,
Ууна дайбаан оттору!»
Уран-мындыр өйүнэн
Уустук суолу суоттаан
Оройоонҕа хайбаппыт,
Оройоонҕа тарбаппыт
Уйбаан ууспут биһинэ
Оҕортообут сэлтэрэ,—
Уһанылаах хасыылка
Улаан акка көлүллэн,
Солко нуоҕай оттору
Домун курдук тэлгэтэн
Дьулуһуйа турдулар.

Ити кэлин өттүтэн
Эбэн кэпсээн истэххэ:
Хотуур түппүт уолаттар
Хотоҕостуу субуһан,
Улуу хочо иэнигэр
Утуу-субуу кэккэнэн,
Кэйбэн-тэйбэн хардыылаан
Кимэн-тэбэн киридилэр,
Кимирийэн истилэр:
Хотуур килбиэн иддһэ
Килбэчийэ оонньоото,

Өлгөм хойуу үүнүүлээх
Үтүө-мааны ходуһа
Дыргыл сыттаах күөх этэ
Силэлиннэ-тэлэлиннэ,
Нэлэһийэн көһүннэ.

Ити кэлин өттүтэн
Хонук хонон, күн өрөөн,

Хоһооммутун ситэрэн
Эбэн кэпсээн истэххэ:

Чачара куурбут оттоох
Налы-мааны кытылларга
Кыталыктыы кынтагнаспыт,
Кыгкыначчы ылласпыт
Кытыан курдук кыргыттар
Кыраабыллаах аттары
Кылыбыраччы хаамтаран,
Кырытынан астаран,
Субуу-субуу оҕортоон
Субулдьутан истилэр.

Хоһоон-тойук доҕордоох
Хоһуун үлэһит уолаттар,
Болокуусалаах аттарынан
Буораахтаһан кэлэннэр,
Субууламмыт оттору
Суһал-суһаллык түүрүллэн
Тэлсэ-тэлсэ чингэтэн
Кэйбһэн киирэн бардылар.
Аңаардаах аарыма оттор
Чачара лагластылар.
Кырдал-кырдал аайы
Кырыы оттор кынтастылар.
Толоон, түөлбэ аайы
Толуу улахан оттор
Туолаһыйан турдулар.
Үлэ-хамнас үөрүүтэ,
Эдэр ыччат күүрүүтэ
Ходуһаттан ходуһаны
Хоһоонунан толордо,
Толооннортон толоону
Тула көттө, эргийдэ.

НЬУРГУН ТРАКТОР

Күүстээх-уохтаах трактор келөбүт
Колхоһум чулуу тракториһа
Собуоттаан чыгыгытта:
Тыын киллэрэн лыксыгырайда,
Салгын эбирийэн дьалыһыйда.
Таһырдыа лиһигирээн тахсан
Тиһилик тимир тигилэбинэн,
Чэгиэн сиртэн тэбинэн
Дьыгигийэ-дьыгигийэ ньириһийдэ.
Уобал тимир уллунгабынан
Тон буорга тобулу тирээнэн
Чугуннуу-чугуннуу дьулуһуйда.
Сундулу болбуо тумсугар
Укулаат тимир ойоһостоох,
Ыстаал тимир кырыылаах,
Сэдэлгэтин иилиннэ,
Бурбалдытын кэттэ,
Саннигар эндэхтэ.

Хатан-хатаннык
Дьааһыйан сатараата,
Инсэлээх бэйэлээхтик
Иһин түгэбиттэн
Мэнэдийэн лэксигирээтэ.
Харахтарын уота
Хатааһын сулуһунуу
Чабылыа тыгыалаан,
Дьулааннаах бабайытык,
Тураар сириттэн
Туораан кулахаачыйда,
Эмискэ, соһуччу
Эргиллэн лэбигирээтэ.

Инник хоту ньириһийэн,
Сир үрдүн дьыгигитэн,

Суол устун дьулуруйан,
Тон буору доргутан,

Колхоһум уйгулаах ходуһатыгар
Дьулуһуйа дьыгигийэн тийэн
Бурбалдытын түһэрэн
Буор ийэ ньууругар тирээтэ.

Имэгибиттии икэтиннэ,
Уордайбыттыи туолаһыйда,
Уотунан уһуурбахтаата,
Бөлөх хара буруонан
Төлүтэ сөтөллөн күпсүгүрээтэ.
Күрдьүөтээбит курдук
Өндөгөлүү-өндөгөлүү
Үтүрүйэн үлүһүйдэ,
Харсыһан эрэрди
Хаптагнын-хаптагнын
Харыйан халлаһыйда.

Халын тэнкэ ойуурдары
Хайы тэлэйэн хабырыйда,
Анхай чампарыгын тобу салаата,
Дулбаны, боллобу туура сотто.
Суон мас диэн чугуннаабата,
Хатан мас диэн халбаннаабата,
Харыа курдук хампы анһан,
Икки дьайыгынан
Тиэрэ тэлэйэн тэллэһиттэ.
Кыайан-хотон дыгдалыйда,
Үөрэн-көтөн чөмчөлүйдэ,
Ситэн-хотон ньириһийдэ.
Этиэх бэтэрээ өттүнэ
Гектарынан сирдэри нэлэһиттэ.
Күннээх түүн устата
Күндэлэс толооннору онортоото.
Маннык дуолан, дохсун
Ньургун тракторбыт
Ойууру, талабы солоон
Онорбут нэлэмэн ходуһаларыгар
Солко нуобай от
Долгуһуйа үүнэн
Үөрүү-көтүү үксээтэ,

Үлэ-хамнас үрдээтэ.
Кичэмэлээх киэн алаас
Кэрис-бараан тыаларын
Килэһиччи солоон
Килэмэн бааһына онортоон
Сэлиэһинэй тыллыыта
Сириэдийэн табыста,—
Уйгу-бийан улаатта,
Олох-дьаһах тубуста.
Коммунизм — норуот дьоло.
Дьоһун кэрэ күнэ
Өрөгөйдөөн үүннэ!

ТАРАБАНА САЙЫЛЫК

Дьиз-буо!

Айгырастаах силиктээх
Арбаалыыра өттүнэн
Үлүскэннээх сүүрүктээх,
Үллэр мотуок уулаах,
Үс салаа үөстээх
Өлүөнэлиир өрүстүүн
Өйөлөһөн үөскээбит,
Солотуулаах көстүүлээх
Собуруулуур өттүнэн
Соһо чуогур хайаттан
Состуойданан үөскээбит,
Илгэлэрдээх энэрдээх
Илинниктиир өттүнэн
Кыыс Тыгына эбэттэн
Кытыыланан үөскээбит,
Хотолдуйар бэйэлээх
Хотугулуур өттүнэн
Арылыыар сүүрүктээх
Алдан өрүс эбэлиин
Арыаллаһан айыллыбыт,
Айылбалаах иэнинэн
Абыс көс усталаах,
Баар таһаатынан
Балтараа көс туоралаах,
Атыаннаах-мөнгүөннээх
Аан Тарабана сайылык
Аатыран ахан тураахтыыр.

Дьиз-буо!

Атыаннаах-мөнгүөннээх
Аан Тарабана сайылык
Кэпсээннээх-кэчэмэлээх
Кэрэ бараан ис киэлитин
Киирэн чинчийэн көрдөххө:
Уу буобуратын

Дьиз-буо!

Онтон...
Тарабана быйаҥын
Сабардаан сизбит
Батталлаах баайдар
Баҕарбыт багаларын
Бэриэччитэ аатыран
Быыпсай кинээс уола
Барамыыҥын Ньюкулай
Мас саалаах
Бандьыттары угуйан,
Охоноос кулаак дьэтигэр
Олохсуйан олорон
Ыстаап аһан
Норуот хаанын кэспиттэрин,
Чолонноһо көппүттэрин
Кыайыылаах Кыһыл Армия
Кыайан-хотон кыйдаабыта.

Дьиз-буо!

Онтон олпут тобохторо
Ороспуойдар, бандьыттар
«Дьяарбан Суурка» кэлэннэр
Дьаадыан сасыттарын
Өктөөл хонуун уолаттара —
Өрүөл кыһыл бартысааннар,
Өнүөнэ өрүс устун
Борокуот аалынан
Будулутан кэлэннэр,
Буускалаан ньиргитэн
Бурал-сарал ыспыттара...
Онтон орлуттара
Уус-Алданга куоллуттарын
Алта сүүс аттаах
Ааттаах Кыһыл Армия
Эккирэтэн сиппитэ.
Ийэ сиртэн эспитэ...

Дьиз-буо!

Онтон ыла Тарабана
Олох дьолун булбута,
Саҥа үйэ саргыланан
Сайдыылаах сайылыга
Сандаарыа турбута.
Кини кизгэ кизлитигэр

Соргулаах состуойугар
Сэссийэлиискэй олох
Ситэн-хотон сирэлийбитэ.
Арбаа энээригэр
Алта холкуос
Кэксэлэһэ олорон
Үүнэн, сайдан барбыттар.
Дьиз-буо!

Урукку Тарабана
Унньуххай олоһо,
Эйгэтин
Эймэниппит
Эрэйдээх ынчыга
Уурайан,
Кизгэ нэлэмэн бэйэлээх
Килбиэннээх ньуурун
Киртиппит
Эргэ олох эстэн,
Кыһарбанга сылдыбыт
Кыра-хара дьоннорум
Кырдыктара кыайан,
Итии хааннаммыттара,
Имнэрэ кэйбиттэрэ,
Эйбэс бэйэлэммиттэрэ.
Сүүһүнэн кийи
Сүбэтин холбообуттара.

Дьиз-буо!

Алгыстаах алааһым
Үүнээйитин үрдэтэргэ
Үгүс кийи
Үлүһүйэн үлэлээн,
Халыҥ норуот
Халыһыйан хамнаан,
Олох уйгута улааппыта,
Үөрэхтээх
Үлэһит үксээбитэ,
Саталлаах
Салайааччы дьоннор,
Сайдан, үүнэн турбуттара.
Охсуулаах үлэнэн
Удаарынньык хойдубута,
Ыпсарыылаах үлэнэн
Ыстахаанабыс элбээбитэ.

Дьиз-буо!

Дьоллоох олобу тутуспун
Туйгун дьоннордоох,
Сага олобу салайбыт
Сайаҕас-дьэллэм дьахталлардаах.
Ыраас олобу ыпсарбыт
Ыстаал кэккэ ыччаттардаах,
Урукку олохтон арахпыт
Удаарыннык обонньоттордоох,
Эргэ олохтон тэйбит
Эйбэс дьэллэм эмээхситтэрдээх.
Сырдык үөрэм тарҕатар
Улахан дьон оскуолата
Урут манна аһыллыбыта,
Холкуос-холкуос аайытын
Культурнай бэйэлээх
Кулууп дьинэ дьэндэйбитэ,
Дьиз-уот дэлэйбитэ;
Оборуот, ходуһа кэҥээбитэ,
Үрдүк үүнүү тахсыбыта,
Кыайы-хотуу кытааппыта,
Техника бөҕө тэнийбитэ:
Мас суха оннугар
Массына күүһэ барҕарбыта,
Тыа-хонуу аайытын
Тыраактар көлө ньиргийбитэ.

Дьиз-буо!

Сыһы-толоон иһигэр
Сылгы сүөһү сырсыбыта,
Алаас, хочо мэнигэр
Ынах сүөһү аалласпыта,
Толуу күрөө аайытын
Торолхой торбос үөскээбитэ,
Элбэх хаһаа аайытын
Эмник кулун элбээбитэ,
Боруода сүөһү
Мунгутаан хойдубута.

Дьиз-буо!

Уруй-тускул олохтоох
Улуу туйгун холкуостар
Олохторун хоһуйдум.

ТАРАБАНА БОСТУУГУН ЫРЫАТА

һаай, һаай!

Ынахтарбын сайдыбын,
Сүөһүлэрбин үүрэбин.
Талбаннаах эбэкэм
Тарабана сайылык
Садырымнаах быаҕа,
Чэлгийээхтиир илгэтэ
Элбэхтэри ииттэ,
Үгүстэри үөскэттэ.
Үрүйэтэ, толооно,
Сүһүмнүү долгуйан
Коммунизмы тутуһар
Холкуоспун туругутта.
Сахам сириг талыта —
Саргылаах алаһа
Тарабана сайылык
Уйгулара улаатан,
Быйаннара барҕаран
Сарданалы арылыһар.
һаай, һаай!

Ынахтарбын сайдыбын,
Сүөһүлэрбин үүрэбин.
Сайылыгым барахсан
Сайа охсор салгынын
Сарыллаах баалыгар
Ыдалдыһыт сириннээх
Ынахтарбын салайан,
Дьаарбайа сылдыһамын
Талымастаан аһатабын.
«Дьүүрэй, Дьүүрэй» эбэккэбэр.
Түмсэн, үөрдэн тийэнкит,
Төгүрүк түөлбө хочотун
Күөхтүүр сирэм быйангар
Курдурҕаччы мэччийэн,
Коччох түһэр күөлүгэр,

Көмүс күлүм уутугар
Тото-хана уулаангыт
Киңиз ыамыгыт кэлиитигэр,
Биэдэрэнэн үүттэнэн,
Бискэлдэһиэ ыанньынан
Фермаларбар тийиэххит.

һаай, һаай!

Ынахтарбын сайдыбын,
Сүөһүлэрбин үүрэбин.
Кэлэргитин кэтэспит
Биэбэйдээбит иччилэргит,
Скриигитин илэрийэн
Иэнигитэн бараиннар,
Тэрэгэр чопчу эмийгитин,
Илмгэс нарын тарбахтар
Имитэ-хомута тәрдыалаан.
Этэт илгэ быяангытын,
Үрүк сөлөгөй үүккүтүн
Үрдүк сорук чизнигэр,
Үлэһит норуот дьолугар.
Үөрэ-көтө астыллар,
Өгүрүк-төгүрүк көрөллөр,
Үлэнэн өрө күүрэллэр,
Үлүм-салым көтөллөр.

һаай, һаай!

Ынахтарбын сайдыбын,
Сүөһүлэрбин үүрэбин.
Собуруу дойдуттан,
Уйгулаах Украинаттан,
Дойдум дьоруойуттан
Надежда Загладаттан
Сонуинаах аххан сүрүк
Сүһүгүрүу ойон кэллэ.
Туйгун, дьоруой эмээхсин.
Дьонго, норуокка туйһагдан,
Субас, майгы туйһунан,
Энкил итэбэс чаһынан,
Этиэбин эттэ диибин.
Бэйэм бэркэ биһиринбин,
Адыһын таба таайда,
Самай сөпкө сағарда.

һаай, һаай!

Ынахтарбын сайдыбын,

Сүөһүлэрбин үүрэбин.
Хаан-уруу партиям,
Сүүрбэ иккис съехин
Кэскиллээх соруктара
Киңигэр уонна улуулар.
Семилетка сылларын
Кылгатам толорууг! — дииэн
Эти, үүтү, арыны
Элбэтиг, — дииэн
Коммунизм тутуутугар
Хорсунук ылыһың! — дииэн,
Партиям ыгырытын
Барбарда толороору
Тарабана бостууга
Талбыт ырыабын тарда-тарда
Ынахтарбын сайдыбын,
Сүөһүлэрбин үүрэбин,
һаай, һаай!
һаай, һаай!

БОСТУУК ЫРЫАТА

Бостуук-бостуук ошоньор,
Сандал чэлгизн сарсыарда
Ынахтарын үүртэлээн,
Хотобостуу субутан,
Мүөттээх сирэм сүмэлээх,
Бүтэй күөхтүүр толоонго
Бүөрүмньүлээн аһатан
Бүөбөйдэһэ сылдыаахтыыр.
Бостуук-бостуук ошоньор
Чаалай ача таһаалаах,
Сайылыкка мэччитэн,
Табылларын тарбатын,
Түүтүн-өнгүк мөлбөтөн,
Ынахтарын үүртэлээн
Ыллыы-туойа иһээхтиир:
«Ээй, чэйик, мэччийбэхтээн,
Ынахтарым, тото-хана,
Энигини аһатаары
Иһит аайы мэһийэн
Нэчизк бурдук очорон,
Биздэрэнэн үүккүтүн
Бискэлдьитэн ылаары,
Ыанньыксыттар күүтэллэр.
Иччилэргит мичээрдээн
Эйэбэстик көрөллөр,
Үөрдээн сылдыар бэйэбитин,
Үтүөкэннээх дьүһүңкүтүн
Тигээйиттэн быһаары
Тнэргэнгиз түптэлээн
Үөрэ-көтө күүтэллэр,
Көрүлүү-нарылыы көччүйэн
Күргүөмүнэн айаннаан!

АРТЫАЛ АЛА СААДЬБАЙА

Артыал ала саадьбайа
Алыс ааттаах Анахчаан,
Аралыйар куйааска
Алар, чагда быыһынан
Айбар-сайбар хаамаахтаан,
Харааннаабыт бырдахтан
Хатын чарам аттынан
Халбарыйа сылдыаахтаан,
Хампа торбо оттортон
Хана, тото аһаахтыыр.
Артыал ала саадьбайа
Алыс ааттаах Анахчаан,
Сырал куйаас намтыыта,
Тигээр, күлүмэн мөлтүүтэ,
Ача сирэм кырыстаах
Айгырастай алааска
Аараан, тохтоон аһаахтыыр.
Артыал ала саадьбайа
Сүүһүнэн сүөһүнү үөрдээн,
Үмүөрэн, мунньан сирдээн,
Өнньүөс, түөлбэ сирдэрим
Үүт түгэннээх отторун
Үлүмнэтэн мэччитэр.
Артыал ала саадьбайа
Алыс ааттаах Анахчаан,
Солко нуолур оттордоох
Туналбаннаах толоонго
Турталдьыйан эрэрин
Тумул үрдүттэн көрөллөр.
Артыал ала саадьбайа
Ынахтары ыгырарды
Ыгырана-магыры
Кырпа оттоох кырдалтан
Кылбалдьыйа айаннаан,
Ыанар сиригэр чугаһыыр.

Артыал ала саадьабайа
Алыс ааттаах Анахчаан,
Атын сиргэ хайыспака
Аргый хааман налыян,
Атын үөр ынахтары
Аңгы-маңгы ыппакка,
Ыраас ыллык устунан,
Ылдьааналыыр ыанньыксыкка
Ыксаан-бохсоон кэлээхтир,
Ылабаһынан үүтү бизэрээхтир.
Артыал ала саадьабайа
Алыс ааттаах Анахчаан,
Арыы далбар астардаах,
Мөлбө сүөгэй үүттэрдээх
Борбуйунан сириинээх,
Боруодалыыр торбостоох.
Артыал ала саадьабайа
Аһа-үөлэ, быйаңга,
Арабастай арыыта
Уйгу олох төрдүтэ —
Үлэ дьонун дьолугар
Үүнэ-үксүү туруохтун!

ХОЛКУОСТААХ ДУОМУНА

Дьиз-буо,
Дьиз-буо!
Туйгун, туйгун Дуомуна,
Холкуостаах Дуомуна,
Уонунан уһун сылларга
Сүүһүнэн ньирэйи нитэлээн,
Оҕо курдук бүөбэйдээн,
Доботторуттан чорбойдо,
Уһулуччу бастаата.
Туйгун, туйгун Дуомуна,
Холкуостаах Дуомуна,
Торбосторун кордоххо
Түллук курдук түпсубуттар,
Туораахтаһа оонньооннор
Толоон иһигэр туолбуттар.
Туйгун, туйгун Дуомуна,
Холкуостаах Дуомуна,
Торбосторо торолуйан,
Күнүн-түүнүн төлөһүйэн,
Түүлэрэ-өҥнөрө мөлбөһүйэн,
Өрө тэбэ ойбуттар,
Үчүгэй да буолбуттар
Дьиз-буо,
Дьиз-буо!
Туйгун, туйгун Дуомуна,
Холкуостаах Дуомуна,
Үлэ үөрүүтүн билээн,
Үрдүк бочуокка тиксэн,
Үөрэн-көтөн мичилийэр,
Көрөн-истэн сэбэлиһэр.

«БӨРӨЛӨӨХ» АРЫЫ КҮНҮНГҮТЭ

Дьэ, буо, көр бу,
Өрө кыиньа турар долгуннаах,
Үлүскэннээх сүүрүктээх,
Өлүөнэлиир эбэкэйбит,
Үөс түөлбэ күөл арытыгар,
«Бөрөлөөх» барахсанга,
Холкүөс хоһуун дьоно биһиги
Үөрүүнэн-көтүүнэн үлүһүйэн,
Отордуу киирэн олорбут.

Түүмэхтээх күһүңгү күннэргэ,
Хаар хаһын хөпсыгар
Аһылык, кэнчээри кэхтинтэ
Үрүн сөлөгөйү үксэтэргэ,
Үүтү, арыыны үрдэтэргэ,
Күннэри-түүннэри
Күүрэн туран үлэлибит.

Дьэ, буо, көр бу,
«Кутаакы» фермэтигэр
Куоталаһыыны сайыннардыбыт,
«Үрдүк үүт иһин» охсуһууга
Өрүү куотан истибит
Үлэһит дьон сүрэхпит
Үөрүүнэн эппэйэ тэптэ:
Кыайыбыт кэрэ чингигэр
Кыһыл вымпелы ыллыбыт.
Ситиһини чингэтээри,
Иннибит диэки кимээри,
«Бөрөлөөх» арыыга киирэммит
Бу отордуу олорбут.

Илибирин хамсыыр иирэ талах
Нэлим көмүс сэбирдэһэ

Күөхтүү көтөбүллэн
Үрүн илгэ буолан сүүрүгүрэн,
«Үүт, быһаҥ дэбилиэ үллэн,
«Бөрөлөөх» арыы күһүңгүтэ,
Сүрэхпитни үлэһэ өрүкүттэ.

Дьэ, буо, көр бу,
Бостуук доботторум,
Бастык ыанньыксыттарым,
Өбүгэлэр үйэлэриттэн,
Үөдүйэн, тэнийэн испит
Отордоохун уйгүтүн,
Былахтааһын быһаҥын
Умнар эрэ буоллайабыт,
Уһата, тэнитэ тураарың!

КЫЛГАС КОММЕНТАРИЙДАР

Аан тыл. Ырыаһыт тылыттан И. Чабылбан суруйбута, бастагы бэчээттэниитэ.

Ленин кэскилэ. 1941 сыллаахха суруллубута уонна 1964 сыллаахха иккин тупсарыллыбыта.

Итии сүрэх тэптин, эйэ күнэ тыктын! Ырыаһыт тылыттан 1963 сыллаахха В. И. Никитин суруйбута.

Уруй күндү ыалдьыттарга. Ырыаһыт тылыттан В. И. Никитин суруйбута.

Өрөгөйбүт үрдээтэ. Ырыаһыт тылыттан В. И. Никитин 1959 сыллаахха суруйбута.

Тобус уоннаах удаарынньык эмээхсин. 1941 сыллаахха суруллубута.

Ходуһа үһүктүүтэ. Ырыаһыт тылыттан В. И. Никитин 1959 сыллаахха суруйбута.

Ньургун трактор. Ырыаһыт тылыттан В. И. Никитин суруйбута.

Тарабана сайылык. Ырыаһыт тылыттан 1938 сыллаахха П. Н. Попов суруйбута.

Тарабана бостуугун ырыата. Ырыаһыт тылыттан В. И. Никитин 1962 сыллаахха суруйбута.

Бостуук ырыата. 1958 сыллаахха суруллубута.

Артыал ала саадьаҕайа. Ырыаһыт тылыттан В. И. Никитин суруйбута.

Колхозтаах Дуомуна. Ырыаһыт тылыттан 1962 сыллаахха В. И. Никитин суруйбута.

«Бөрөлөөх» арыы күһүнгүтэ. Ырыаһыт тылыттан 1963 сыллаахха В. И. Никитин суруйбута.

ПРОКОПИЙ ЯДРИХИНСКОЙ

Биллиилээх олонхоһут, ССРС суруйааччыларын союһун чилиэнэ, ырыаһыт Прокопий Прокопьевич Ядрихинской 1901 сыллаахха кулун тутар 28 күнүгэр Нам улуһугар Көбөкөн нэһилиэгэр дьадаҕы кэргэнгэ төрөөбүтэ, Ядрихинской эрдэ тулаайах хаалан, бэрт кыһалгалаахтык иитиллибитэ. Кэлин колхозка киирэн баран колхоз биригэдьиirinэн, кассирынан, почтальонунан, завхонунан уонна председателинэн үлэлээбитэ. Билигин даҕаны колхозугар үлэлии сылдьар.

Прокопий Ядрихинской оҕо эрдэбиттэн олонхоһут идэлээбэ. Кини ырыаһыт-олонхоһут быһыытынан талаана холбоһуктааһын сылларыгар ордук сайдыбыта.

Ядрихинской «Тарабана сайылык» (1938 с.) «Ленин кэскилэ» (1942 с.) диэн у. д. а. ырыалара хрестоматияларга киирэн, норуот ырыатын бастыҥ айымньыларын быһыытынан, оскуолаҕа үөрэтиллэллэр.

Талааннаах ырыаһыт бэйэтин оройуонугар уонна республикаҕа санаттан санга айымньыларынан самодеятельноска актыбынайдык кыттан, хаста даҕаны Бочуотунай грамота уонна бириэмийэ ылаттаабыта.

Прокопий Прокопьевич билигин айар үлэтин, ырыатын-тойугун үгэнигэр сылдьар. Кэлэр да өттүгэр кини норуokka кэрэхсэнэр чулуу айымньылары биэриэ диэн эрэниэххэ сеп.

Семен Данилов.

ИНИНЭЭБИТЭ

Аан тыл	3
Ленин кэскилэ	5
Итии сүрэх тэлтин, эйэ күнэ тыктын!	8
Уруй күндү ыалдьыттарга	11
Өрөгөйбүт үрдээтэ	13
Тобус уоннаах удаарынньык эмээхсин	14
Ходуһа уһуктуута	18
Ньургун трактор	22
Тарабана сайылык	25
Тарабана бостуугун ырыата	32
Бостуук ырыата	35
Артыал ала саадьабайа	36
Холкуостаах Дуомуна	38
«Бөрөлөөх» арыы күһүмкүтэ	39

Прокопий Прокопьевич Ядрихинский

ПРОБУЖДЕНИЕ ПОЛЕЙ

На якутском языке

Якутское книжное издательство
Якутск, Октябрьская, 14

Художник *В. С. Парников*

Редактор *П. А. Степанов-Ламутский*

Худож. редактор *Е. В. Михайлова*

Техн. редактор *А. В. Егорова*

Корректор *А. И. Монастырева*

Сдано в набор 23-VII-1964 г. Подписано к печати 20/VIII-1964 г.
Бумага 70X90 1-32 Объем 1,375 п. л. Усл. п. л. 1,57 Уч.-изд. л. 1,8
Тираж 2000 экз. Заказ № 150 МЛ 02609 Цена 15 коп.

Якутская республиканская типография
им. Гагарина, Якутск, Кирова, 9.

15 коп.

ЯКУТСК - 1964